

Liite 2 Organisaatiomallin tarkastelukehikko: virasto, talousarvion ulkopuolinen rahasto, julkisoikeudellinen laitos (30.11.2018)

Tarkasteltu piirre	Valtion virasto	Valtion talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot	Julkisoikeudelliset laitokset	Säätiöt
	<p>Valtionhallinnolla ei ole yhtenäistä, samat toimintaperiaatteet takaavaa yleistä virastomallia. Kyse on erillisillä hallintosäädöksillä perustetuista omanlaisistaan virastoista ja laitoksista, jotka toimivat yleisemmän virastokäsitteen alla. Käytännössä virastoilla on myös yhteneväisiä ominaisuuksia. Erityisesti nämä liittyvät toiminnan rahoitukseen valtion talousarviosta budjetti-prosessin mukaisesti, johtamismalliin (pääsääntöisesti virastopäällikkö johtoryhmä apunaan), henkilöstön palvelussuhteen lajiin (pääsääntöisesti virkasuhde), byrokraattiseen hallintomenettelyyn esittely- ja päätöksentekomekanismeineen sekä perusteluvaihtoehtoinen, yhdistettynä hyvän hallinnon, oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden vaatimukseen sekä ministeriö-virasto ohjaussuhteeseen (hallinnonalan ohjaus) ja ohjausjärjestelmiin (erityisesti tulosohjaus).</p> <p>Virastot eivät ole itsenäisiä oikeushenkilöitä, vaan niiden sitoumuksista vastaa viime kädessä valtio. Viraston tehtävien hoitamisesta, viraston toiminnan tuloksellisuudesta ja tehokkuudesta sekä toiminnan laillisuudesta vastaa viraston johto, päällikkövirastomallissa viime kädessä virastopäällikkö. Viraston sisäinen organisaatiokenttä perustuu säädöksiin ja erityisesti työjärjestykseen. Ministeriöt ohjaavat hallinnonalojensa virastoja toiminnallisesti, taloudellisesti ja vastaavat niitä koskevien säästöjen valmistelusta. Keskeinen toiminnan ja talouden ohjausjärjestelmä normi- ja budjettiohjauksen lisäksi on tulosohjaus. Ministeriön ja viraston välinen ohjaussuhde on oikeudellisesti määritelty valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 11 §:ssä.</p>	<p>Valtiolla on 11 talousarvion ulkopuolista rahastoa: Valtion asuntorahasto, Valtion Eläkerahasto, Huoltovarmuusrahasto, Maatalouden interventiorahasto, Maatilatalouden kehittämisorahasto, Valtion televisio- ja radiorahasto, Valtion ydinjätehuoltorahasto, Valtion takuurahasto, Palosuojelurahasto, Öljysuojarahasto ja Rahoitusvakuusrahasto. Rahastot voi luonnehtia rahan hallinnointiorganisaatioiksi tai rahan läpikulkuorganisaatioiksi.</p> <p>Talousarvion ulkopuolisten valtion rahastojen katsotaan olevan erilliseksi varallisuudeksi eriytetty osa valtionhallintoa, mutta ne ovat valtion talousarviotalouden ulkopuolisia. Omistajavaltaa rahastoissa käyttävät eduskunta ja valtioneuvosto. Rahastot ei katsota erillisiksi oikeushenkilöiksi, vaan niillä katsotaan olevan rajoitettu rahastokohtainen lainsäädännön mukaan määräytyvä toimivalta. Valtio loppukädessä vastaa rahaston toiminnasta, joten konkurssilainsäädäntö ei sovellu rahastoihin. Rahastoihin sovelletaan valtiota koskevaa lainsäädäntöä, ml. yleishallinto-oikeudellisia säännöksiä ja hankintalakeja. Talousarviolainsäädäntö koskee rahastot, ellei toisin säädetä. Toiminnan rahoituksen perusteet on määritelty rahastokohtaisissa laissa. Rahastoilla ei ole lainanottomahdollisuutta, ellei sitä ole rahastokohtaisen lainsäädännön ja/tai eduskunnan valtuutuksen puitteissa mahdollistettu.</p> <p>Rahastolla on mahdollisuus tehdä sitoumuksia pääsääntöisesti vain tehtävien hoitamiseen liittyvien juoksevien menojen osalta. Investointeja voi tehdä määrärahojen ja eduskunnan myöntämien valtuutuksen puitteissa. Rahastoilla ei lähtökohtaisesti ole liiketoimintaa.</p> <p>Rahastokohtaisissa lainsäädännössä on määritelty hallintomalli, johto-organisaatio sekä sen toimivalta. ja tytäryhtiöiden perustaminen ei yleensä kuulu toimialaan. Palveluksessa voi olla virkasuhteista ja työsuhteista henkilöstöä, joka toimii joko virkavastuulla tai yleisellä rikosoikeudellisella vastuulla ja vahingonkorvausvastuulla. Rahasto saa</p>	<p>Itsenäisen julkisoikeudellisen laitoksen voidaan katsoa kuuluvan välilliseen julkiseen hallintoon, mutta olevan oma valtion talousarviotalouteen kuulumaton varallisuuspiirinsä ja valtio-oikeushenkilöstä erillinen oikeussubjekti, joka omistaa itse itsensä. Siihen ei sovelleta täysimääräisesti valtiota koskevaa lainsäädäntöä, mahdollisiin julkisiin hallintotehtäviin sovellettavia yleishallinto-oikeudellisia periaatteita ja sääntelyä lukuun ottamatta. Niihin ei sovelleta myöskään talousarviolainsäädäntöä. Verotuskysymykset on ratkaistu laitoskohtaisesti.</p> <p>Julkisoikeudellinen laitos on erillinen oikeushenkilö, joka ei voi mennä konkurssiin; käytännössä valtiolla on siis toissijainen vastuu velvoitteista. Laitoksen toiminta vaikuttaa välittömästi sen omaan pääomaan. Julkisoikeudellisella laitoksella on oma kassa ja kirjanpitolain mukainen taloushallinto eikä se yleensä saa valtion rahoitusta eikä maksuttomia valtion konsernipalveluita. Julkisoikeudellinen laitos laatii oman tilinpäätöksen, jolla ei ole kytkentää valtion talousarvioon ja sillä tulee olla laitokohtaisen lainsäädännön mukaiset tilintarkastajat (VM 41/2009). Valtionavun osalta ulkoisesta talouden tarkastuksesta vastaa mahdollisesti Valtiontalouden tarkastusvirasto.</p> <p>Julkisoikeudellisen laitoksen henkilöstön palvelussuhteen laji on työsuhde ja toiminta tapahtuu yleisellä vahingonkorvaus- rikosoikeudellisella vastuulla. Mahdollisesta virkavastuusta on säädettävä erikseen. Irtisanomis- ja purkuperusteet määräytyvät työsuhtesopimuksesta ja ao. organisaatiota koskevan työehtosopimuksen mukaisesti. Laitoksen sopimusjärjestelmän on oma tai yleinen työehtosopimus.</p> <p>Valtion toimintaan liittyviä julkisoikeudellisia laitteita ovat muun muassa Suomen Pankki, Kansan-</p>	<p>Säätiö on luonteeltaan erillinen varallisuusmassa, joka tuottaa hyötyä säännöissä määrättyyn tarkoitukseen. Säätiölainsäädäntö (487/2015) säädetään säätiön toiminnasta ja valvonnasta. Säätiön toiminnan tavoitteena on säätiön perustamistarkoituksen toteuttaminen ja sen varallisuuden huolellinen hoitaminen. Tarkoitusta ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen eikä taloudellisen edun tuottaminen lähipiiriin kuuluvalla. Tästä vastaavat säätiön hallitus ja mahdollinen toimitusjohtaja.</p> <p>Säätiön tarkoitusta voi muuttaa vain rajoitetusti. Säätiöllä on oma, sen perustajista ja muista lahjoittajista erillinen hallinto. Säätiön perustaja laatii säätiön säännöt, joissa määrätään säätiön tarkoitus, tarkoituksen toteuttamistavat ja hallintokenttä.</p> <p>Rekisteröity säätiö on itsenäinen oikeushenkilö, jolla on oikeuksia ja joka voi tehdä sitoumuksia sekä olla asianosaisena tuomioistuimissa. Säätiö eroaa osakeyhtiöstä muun muassa siten, että sen tarkoituksena ei ole harjoittaa liiketoimintaa tai tuottaa voittoa eikä sillä ole omistajia. Yhdistyksestä säätiö eroaa muun muassa siten, että sillä ei ole jäseniä ja sen tarkoitusta voi muuttaa vain rajoitetusti.</p>

		pääosan valtion konsernipalveluista. Rahastot laativat oman tilinpäätöksen.	eläkelaitos ja Työterveyslaitos. Laitoksen itsenäisyys merkitsee lähinnä sen korostettua riippumattomuutta hallintokoneiston ohjauksesta. Julkisoikeudelliset yliopistot toimivat valtiosta ja muusta julkishallinnosta erillisinä ja itsehallinnollisina julkisoikeudellisina laitoksina.	Konkurssilain (120/2004) 3 §:n mukaan säätiö voidaan asettaa konkurssiin.
OIKEUSHENKILÖLLISYYDEN KESKEISIÄ PIIRTEITÄ				
	Valtion virasto	Valtion talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot	Julkisoikeudelliset laitokset	Säätiöt
säädösperusta	PL 119 § - virasto: hallinnolliset säädökset ja määräykset sekä aineelliset säädökset ja määräykset	PL 87 § asettaa aineelliset edellytykset ja sen mukaan rahaston perustamiseen ja rahaston tai sen käyttötarkoituksen olennaiseen laajentamiseen vaaditaan eduskunnassa vähintään kahden kolmasosan enemmistä annetuista äänistä; ei yleisiä rahastoja koskevia säännöksiä, rahasto perustetaan rahastokohtaisella lailla	PL 36, 91, 119, 123 §; organisaatiokohtainen laki: oma valtion talousarviotalouteen kuulumaton varallisuuspiiri ja valtio-oikeushenkilöstö erillinen oikeussubjekti	Säätiölaki 487/2015
suhde valtioon	osa valtionhallintoa, kuuluu valtion talousarviotalouteen	osa valtionhallintoa, valtion talousarviotalouden ulkopuolinen	kuuluu välilliseen julkiseen hallintoon, erillinen oikeushenkilö, omistaa itse itsensä	Itsenäinen oikeushenkilö
omistajavaltaa käyttävät	eduskunta, valtioneuvosto ja ohjaava ministeriö	eduskunta ja valtioneuvosto	eduskunta, organisaatiokohtaisen lain mukaisesti muut	Säätiöllä ei ole omistajia. Säätiölaki 1 luku 3§: Perustaja voi määrääjäksi pidättää luovuttamaansa varallisuuteen liittyviä oikeuksia. Perustajana oleva ihminen voi pidättää tällaisen oikeuden enintään elinajakseen. Perustajana oleva yhteisö tai säätiö voi pidättää tällaisen oikeuden enintään kymmeneksi vuodeksi säätiön rekisteröinnistä. Oikeuden pidättämisen ehdoista on määrättävä säätiön säännöissä ennen säätiön rekisteröintiä.
oikeushenkilöllisyys	ei erillinen oikeushenkilö	ei erillinen oikeushenkilö, rajoitettu toimivalta, mikä määräytyy rahastokohtaisen lainsäädännön mukaan	julkisoikeudellinen oikeushenkilö, joka muodostaa erillisvarallisuuden; tarkempi sisältö määräytyy julkisoikeudellista oikeushenkilöä koskevan erityislain nojalla	yksityisoikeudellinen oikeushenkilö
konsernirakenne	ei muodosta osakeyhtiölain tarkoittamaa konsernirakennetta	ei muodosta osakeyhtiölain tarkoittamaa konsernirakennetta	ei muodosta osakeyhtiölain tarkoittamaa konsernirakennetta	Säätiölain 5 luvun 7 §:n mukainen konsernirakenne.
toimintamuodon käytön edellytykset/lähtökohdat	julkisten hallintotehtävien hoitaminen	välttämätön valtion pysyvän tehtävän hoitamiseksi; rahastokohtaiset ratkaisut, talousarvion erillisyyys	Pääsääntöisesti valtionhallinto tulisi järjestää valtioneuvoston alaisuuteen; ao. laissa määritelty tarkoitus	Säätiö on perusluonteeltaan erillinen varallisuusmassa, joka tuottaa hyötyä säännöissä määrättyyn tarkoitukseen. Säätiölaki mahdollistaa myös ns.

				jatkuvarahoitteiset, ulkopuoliseenkin rahoitukseen perustuvat säätiöt. Säätiö voi olla toiminnallinen tai apurahasäätiö.
toimivalta	toimivalta säädettyjen tehtäviensä hoitamiseen	rahastokohtaisessa laissa määritelty toimivalta	erityislaissa määriteltävä toimivalta	Säätiölain ja sääntöjen perusteella määrittyvät tehtävät ja toimivalta niiden puitteissa.
vastuu	valtio vastaa toiminnasta, konkurssilainsäädännön soveltumattomuus	valtio vastaa toiminnasta, konkurssilainsäädännön soveltumattomuus	erillisvarallisuus, konkurssilainsäädännön soveltumattomuus lukuun ottamatta julkisoikeudellisina oikeushenkilöinä toimivia yliopistoja	erillisvarallisuus, vastaa omalla pääomallaan, konkurssikelpoinen
riskinkantokyky	valtio vastaa	valtio vastaa	vastaa omalla pääomallaan, käytännössä maksukyvyttömyystilanteissa tai sen uhatessa valtion toissijainen vastuu, johto-organisaation ja toimivan johdon mahdollinen virkavastuu, julkisoikeudelliset yliopistot ovat konkurssilaissa poikkeus pääsäännöstä	vastaa omalla pääomallaan
tulonmuodostus	- valtion talousarvio - palvelujen ja tavaroiden myyntitulot	- valtion talousarvio - sidosryhmiltä perittävät maksut - sijoitustulot	- mahdolliset liiketoiminnan tulot - sijoitustulot - julkisten hallintotehtävien rahoitus (talousarvio)	- mahdolliset liiketoiminnan tulot - muut kuten sijoitustoiminnan tulot - lahjoitukset - valtionavut
oman pääoman kehittäminen	lähtökohtaisesti hallinnollisin päätöksiin/omaisuussiirroin ja arvonorotuksiin	- sidosryhmiltä perittävät maksut	oma pääoma kehitty liiketoiminnan kehityksen myötä (kirjanpitolaki)	peruspääoma ja muu oma pääoma kehitty toiminnan kehityksen myötä
suhde valtiota koskevaan lainsäädäntöön	sovelletaan	sovelletaan	ei täysimääräisesti koske (lukuun ottamatta niitä yleishallinto-oikeudellisia säännöksiä, joita sovelletaan välilliseen julkiseen hallintoon)	ei koske
TALOUS JA TALOUSHALLINTO				
	Valtion virasto	Valtion talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot	Julkisoikeudelliset laitokset	Säätiöt
talousarviolainsäädännön noudattaminen	koskee / liiketoiminnasta laaditaan tuotto- ja kululaskelma	koskee, ellei muualla toisin säädetty	ei koske	ei koske
toiminnan rahoitus	valtion talousarvio, suoritteiden hinnoittelu maksuperustelain mukaisesti sekä muu ulkopuolinen rahoitus (Suomen Akatemia, EU)	valtion talousarvio ja oma toiminta, perusteet rahastokohtaisessa laissa	organisaatiokohtainen lainsäädäntö – maksullisen toiminnan tuotot, hinnoittelussa noudatetaan yleensä valtion maksuperustelakia	tulorahoitus Säätiöllä on oman pääoman ja vieraan pääoman ehtoista rahoitusta. Säätiön vähimmäisperuspääoma on 50 000 e.
taloushallinnon aikajänne	vuotuisperiaate, ylijäämät/alijäämät tuloitetaan vuosittain	jatkuvuuden periaate	jatkuvuuden periaate	jatkuvuuden periaate
kassa	osa valtion kassataloutta	oma kassa tai asianomaisen tiliviraston maksuliiketili (yhdistili talousarvitalouden kanssa)	oma kassa	oma kassa

taloushallinto	kirjanpitoyksikkö, jolla liikekirjanpito ja hallinnollinen kirjanpito	talousarviolain tai erityislain mukainen tuotto- ja kululaskelma, tase ja rahoituslaskelma ellei rahastokohtainen lainsäädäntö muuta edellytä	kirjanpitolain mukainen taloushallinto	kirjanpitolain mukainen taloushallinto
lainanottomahdollisuus	ei mahdollisuutta	ei mahdollisuutta ellei rahastokohtaisen lainsäädännön ja/tai eduskunnan valtuutuksen puitteissa mahdollisuus ottaa lainaa	organisaatiokohtaisen lainsäädännön mukaan, yleensä rajoitettu	mahdollista sääntöjen puitteissa
taloudellinen vastuu lainoista	valtio vastaa	valtio vastaa	erillinen oikeushenkilö, joka ei voi mennä konkurssiin, käytännössä valtio vastaa lukuun ottamatta julkisoikeudellisia oikeushenkilöinä toimivia yliopistoja	erillinen, konkurssikelpoinen oikeushenkilö
valtion vastuu	valtio vastaa	valtio vastaa	käytännössä usein toissijainen	ei vastaa
riskinhallintajärjestelmä/ vakuuttaminen	valtio vastaa, vain lakisääteisiä vakuutuksia vastaavat maksut Valtiokonttorille, vakuuttamiskielto	valtio vastaa, vain lakisääteisiä vakuutuksia vastaavat maksut Valtiokonttorille, vakuuttamiskielto	oma riskienhallintopoliittikka, vakuuttaminen	oma riskienhallintopoliittikka, vakuuttaminen
riskinhallintajärjestelmä/lainanotto ja investoinnit	ei lainanotto-oikeutta, investointivaltuudet eduskunnalta	lainanotto-oikeus eduskunnalta, toiminta ei yleensä edellytä investointeja ja/tai ne hoidetaan tulo-rahautuksella	organisaatiokohtainen lainsäädäntö, yleensä rajoituksia	päätää lainanotostaan ja investoinneistaan
mahdollisuus tehdä sitoumuksia	vain toimintamenojen käytöstä lakisääteisten ja/tai VN määräämien tehtävien hoitamiseksi	vain tehtäviensä hoitamiseen liittyvät juoksevat menot, ellei rahastokohtaisesta lainsäädännöstä muuta johdu	organisaatiokohtaisen lainsäädännön puitteissa	säätiölain ja sääntöjen mukaisesti
investoinnit	määrärahojen ja valtuuksien puitteissa	määrärahojen ja eduskunnan myöntämien valtuuksien puitteissa	organisaatiokohtaisen lainsäädännön puitteissa	säätiölain ja sääntöjen mukaisesti
ulkoinen talouden tarkastus	ei ulkoisia tarkastajia; VTV	rahastokohtaisen lainsäädännön mukaan valitut tilintarkastajat; VTV	organisaatiokohtaisen lainsäädännön mukaisesti valitut tilintarkastajat; VTV mahdollisen valtionavun osalta	tilintarkastuslain mukaiset tarkastajat, säätiölain ja sääntöjen määräykset
palvelujen maksullisuus	maksuperustelaki (julkisoikeudelliset suoritteet ja markkinasuoritteet/liiketaloudelliset suoritteet, joista ao. ministeriö päättää maksuasetuksella; osin myös virasto itse suoritemaksupäätöksellä) tai erityislaki	maksuperustelaki, lähtökohtaisesti ei liiketoimintaa	organisaatiokohtaisen lainsäädännön puitteissa, yleensä viittaus valtion maksuperustelakiin	liiketaloudellinen hinnoittelu (ellei säännöissä rajoitettu) siltä osin kuin sallittua liiketoimintaa
oman pääoman muutokset	oman toiminnan tehokkuudella/tehotuomudella ei vaikutusta omaan pääomaan	toiminta välittömästi vaikuttaa omaan pääomaan	toiminta välittömästi vaikuttaa omaan pääomaan	toiminta välittömästi vaikuttaa omaan pääomaan
JOHTAMINEN JA HALLINTO				
	Valtion virasto	Valtion talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot	Julkisoikeudelliset laitokset	Säätiöt
hallinto	viraston hallintomalli, yleensä päällikköjohtoinen toimintamalli: palvelussuhteessa oleva virastopäällikkö ja neuvottelukuntatyypinen johtokunta, toimivalta yksityiskohtaisesti säädetty virastokohtaisessa laissa	rahastokohtaisessa laissa määritelty hallintomalli, jolloin viraston hallintomalli tai sitä mukaileva hallintomalli; aina ei omaa hallintoa, vaan virasto tai ministeriö vastaa rahaston hallinnoinnista	organisaatiokohtainen lainsäädäntö, jossa johto-organisaatio ja laitoskohtainen ym. organisaatio määritellään	Säätiöllä on oma, sen perustajista ja muista lahjoittajista erillinen hallinto.
johto-organisaatio	virastopäällikön tukena voi olla neuvoa-antava johtoryhmä; osassa virastoista päätösvaltainen hallitus tai johtokunta. Asiasta	rahastokohtaisen lainsäädännön mukainen johto-organisaatio	organisaatiokohtaisessa lainsäädännössä määritelty johto-organisaatio	säätiön hallitus ja mahdollinen toimitusjohtaja

	voidaan säätää lailla tai viraston työjärjestyksellä, josta päättää virastopäällikkö.			
johto-organisaation toimivalta	rajoitettu toimivalta talousarvion ja lainsäädännön puitteissa	rajoitettu, rahastokohtaisen lainsäädännön mukainen toimivalta	ao. organisaatiokohtaisessa laissa määritellään eri toimijoiden toimivalta	hallituksen laaja yleistoimivalta, toimitusjohtajalla rajoitettu toimivalta. Mahdollinen hallintoneuvosto, jolla tällöin laissa ja säännöissä määrätty toimivalta
toimivan johdon vastuu	vir kavastuu	vir kavastuu	organisaatiokohtaisen lainsäädäntö, vir kavastuusta säädettävä erikseen	säätiölain 8 luku
palvelutoiminnan järjestäminen ja toiminnan muu organisointi	ydintoiminta tuotettava itse tai ostettava palveluhankintana huomioiden julkisen valtion käyttö. Tarkemmasta organisaatiosta voidaan myös säätää suoraan lailla.	ydintoiminta tuotettava itse - tukitoiminnot ohjauksen ministeriön edellyttämällä tavalla itse, yhteistyössä muiden kanssa taikka palveluhankintana	organisaatiokohtainen lainsäädäntö määrittelee tuotannon puitteet taikka jättää asian organisaation itsensä päätettäväksi	päättää itse; säännöissä voidaan rajoittaa
osakkeiden ml. osakkuusyhtiöt ja tytäryhtiöt hankkiminen yhtiön perustaminen	ei sovellu	ei kuulu yleensä toimialaan (poikkeuksena eläkerahasto ja HVR), eduskunnan päätösten tai rahastokohtaisen lainsäädännön mukaisesti	organisaatiokohtaisen lainsäädännön puitteissa	päättää itse, säännöissä voidaan rajoittaa
osakasvallan käytön järjestäminen hallinnoimansa osakevarallisuuden osalta	ei sovellu	kuten virastoissa ellei rahastokohtaisesta laista muuta johdu	ao. lainsäädäntö	hallitus ja toimitusjohtaja
ulkomainen toiminta	lähtökohtaisesti ei ulkomaista toimintaa, valtion viranomaisen/viraston toimialue on Suomi ellei toisin säädetä	kuten virastot	organisaatiokohtaisen lainsäädännön puitteissa	mahdollista elleivät säännöt rajoita
operointi ulkomaisien toimijoiden kanssa	rajoitetusti	kuten virastot	organisaatiokohtaisen lainsäädännön puitteissa	mahdollista elleivät säännöt rajoita
HENKILÖSTÖPOLIITTISET LNJAUKSET JA HENKILÖSTÖVAIKUTUKSET				
	Valtion virasto	Valtion talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot	Julkisoikeudelliset laitokset	Säätiöt
palvelussuhteen laji	pääsääntöisesti virkasuhde	virkasuhde ja työsuhde	työsuhde	hallitus ja toimitusjohtaja sääntöoikeudellisia toimielimiä, toimitusjohtajalla johtajasopimus, muilla työsuhde
henkilöstön vastuujärjestelmä	virkasuhteisilla virkavastuu, työsuhteisilla yleinen rikosoikeudellinen vastuu. Vahingonkorvausvastuu	virkasuhteisilla virkavastuu, työsuhteisilla yleinen rikosoikeudellinen vastuu. Vahingonkorvausvastuu	yleinen rikosoikeudellinen vastuu ja vahingonkorvausvastuu; virkavastuusta säädetään erikseen	rikos- ja vahingonkorvausoikeudellinen vastuu. Erityisesti mahdollisesti säädetty virkavastuu (PL 124 §)
nimitystoimivalta	VN, ao. ministeriö ja virasto itse	VN, ao. ministeriö ja virasto itse	ao. lainsäädäntö	Hallitus täydentää itse itseään, jollei säännöissä määrätä toisin. Jos säätiöllä on hallintoneuvosto, valitsee hallintoneuvosto

				hallituksen jäsenet, jollei säännöissä määrätä toisin. Hallituneuvosto valitsee jäsenensä. Hallitus nimittää toimitusjohtajan, toimiva johto muut
irtisanomis- ja purkuperusteet	valtion yleiset ja virastokohtaiset sopimukset	valtion yleiset ja rahastokohtaiset sopimukset	työsopimuslaki ja ao. organisaatiota koskevat työehtosopimukset	toimitusjohtajalla johtajasopimus, työsopimuslaki ja ao. työehtosopimukset
eläke-oikeus	VaEL	VaEL	yleensä TyEL	TyEL
organisaatiomuutoksen vaikutukset eläkejärjestelmään	ei muutoksia	ei muutoksia	kattamaton VaEL turva pääomittettava ja maksettava muutosvaiheessa	kattamaton VaEL-turva pääomittettava ja maksettava muutosvaiheessa (säätöitettäessä)
sopimusjärjestelmä	valtion sopimusjärjestelmä	valtion sopimusjärjestelmä	oma tai yleinen työehtosopimus	oma tai yleinen työehtosopimus
sopimusosapuolet	ves: VTML ja ao. järjestöt tes: ministeriö/virasto ja ao. järjestöt	ves: VTML ja ao. järjestöt tes: ministeriö/rahasto ja ao. järjestöt	julkisoikeudellisen yhteisön valitsema, jäsenmaksuperusteisesti rahoitettu neuvotteluorganisaatio	säätiön valitsema, jäsenmaksuperusteisesti rahoitettu neuvotteluorganisaatio + henkilöstöjärjestö
vuosilomajärjestelmät	valtion järjestelmä	valtion järjestelmä	yksityisen sektorin järjestelmä	yksityisen sektorin järjestelmä
muut palvelusuhteesta seuraavat oikeudet ja velvollisuudet	valtion järjestelmät	valtion järjestelmät	työsuhteesta seuraavat minimioikeudet, mahdollisuus lisäeläkkeisiin, laajennettuun työterveyshuoltoon ym.	työsuhteesta seuraavat minimioikeudet, mahdollisuus lisäeläkkeisiin, laajennettuun työterveyshuoltoon ym. TES ja työsuopimuksen mukaisesti
OHJAUSTAPA / OHJATTAVUUS				
	Valtion virasto	Valtion talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot	Julkisoikeudelliset laitokset	Säätiöt
ohjauvälineet	tulosohjaus, jts-ohjaus, säädösohjaus	tulosohjaus, jts-ohjaus, säädösohjaus	säädösohjaus	säädösohjaus
velvoittava ohjaus	säädösohjaus ja ministeriöllä laaja toimivalta ohjata hallinnonalaansa	VN vahvistaa yleensä rahastokohtaisen talousarvion, muutoin yleensä kuten virastot	organisaatiokohtainen laki	säätiökohtainen erityislaki, jos julkisia hallintotehtäviä
VAIKUTUS VALTION TALOUSARVIOON JA TILINPÄÄTÖKSEEN				
	Valtion virasto	Valtion talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot	Julkisoikeudelliset laitokset	Säätiöt
valtion rahoitus	valtion talousarvio	tulorahoitus: maksuja ym. erikseen säädetyltä ryhmältä, myymällä tuotteita ja palveluja, pääomasi-joitukset (korot) sekä valtion talousarviossa osoitettavat määrärahat	ei yleensä valtion rahoitusta, mutta mahdollista	pääsääntöisesti ei; lahjoitukset mahdollisia
tilinpäätös	kirjanpitoyksikkö laatii tilinpäätöksen	oma tilinpäätös, rahastokohtaisen lainsäädännön mukainen yhteys (ylijäämä/alijäämä/korot) valtion talousarvionalouteen	oma tilinpäätös, jolla ei ole yhteyttä valtion talousarvioon	oma tilinpäätös, jolla ei ole yhteyttä valtion talousarvioon
ERITYISKYSYMYKSIÄ				
	Valtion virasto	Valtion talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot	Julkisoikeudelliset laitokset	Säätiöt
yleishallinto-oikeudellisten periaatteiden soveltaminen,	noudatetaan	noudatetaan	noudatetaan julkisten hallintotehtävien hoitamisessa, mikäli niitä on	noudatetaan julkisten hallintotehtävien hoitamisessa, mikäli niitä on

kuten julkisuuslaki, hallintolaki ym.				
VEROTUS				
	Valtion virasto	Valtion talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot	Julkisoikeudelliset laitokset	Säätiöt
varsinaisen toiminnan verokohtelu	TVL 21.1 §:n 1 kohta ja 21.3 §: - Verovelvollinen maatalojen ja niihin verrattavien muiden kiinteistöjen tuottamista tuloista, sellaisten muiden kiinteistöjen tuloista, joita ei käytetä yleisiin tarkoituksiin sekä yksityisyrityksiin verrattavien teollisuus- ja muiden liikkeiden tuloista (jälkimmäisen osalta tietyin edellytyksin kokonaan verovapaa, ks. alla). - Alennettu verokanta (TVL 124.3 §, nyk. 6,1828).	Tapauskohtainen tarkastelu: - Sovellettavaksi voi tulla joko normaalit tuloverosäännöt, TVL 20 § tai TVL 21.1§ 1k ja 21.3 §. Myös TVL 22 ja 23 §:ien yleishyödyllisiä yhteisöjä koskevat säännökset soveltuminen lienee mahdollista. - TVL 20 §:ssä säädetty tuloverosta vapaista yhteisöistä - TVL 21 §:n soveltamistilanteissa, mikäli on VvMp:ssä (427/1993) tarkoitettu erillinen verotusyksikkö, verovelvollisuus kuten tilivirastolla - TVL 23 §:n nojalla yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen elinkeinotulostaan sekä rajoitetusti kiinteistön tuottamasta tulosta kunnalle ja seurakunnalle.	Tapauskohtainen tarkastelu: - Sovellettavaksi voi tulla joko normaalit tuloverosäännöt, TVL 20 § tai TVL 21.1 § 1k ja 21.3 § tai mahdollisesti myös TVL 22 ja 23 §:ien yleishyödyllisiä yhteisöjä koskevat säännökset. - TVL 20 §:ssä säädetty tuloverosta vapaista yhteisöistä - TVL 21 §:n soveltamistilanteissa mikäli on VvMp:ssä (427/1993) tarkoitettu erillinen verotusyksikkö, verovelvollisuus kuten tilivirastolla - TVL 23 §:n nojalla yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen elinkeinotulostaan sekä rajoitetusti kiinteistön tuottamasta tulosta kunnalle ja seurakunnalle. - yliopistojen verokohtelu	Pääsääntöisesti yleishyödyllisen yhteisön tuloverovelvollisuus TVL 22 ja 23 §. Osa säädetty TVL 20 §:ssä tuloverosta vapaiksi yhteisöiksi.
Maksullinen palvelutoiminta/liiketoiminta	Lähtökohtaisesti veronalaista elinkeinotoimintaa, verotus alennetulla verokannalla. - Ei kuitenkaan verovelvollinen tulosta, jonka saa pääasiallisesti valtion laitosten tarpeiden tyydyttämiseksi toimivasta liiketäi tuotantolaitoksesta, laiva-, lento- tai autoliikenteestä, rautateistä, kanavista, satamista taikka posti-, tele- ja radiolaitoksista	ks. yllä	ks. yllä	ks. yllä
ALV-velvollisuus yleisten säännösten mukaan	ei erillinen alv-velvollinen, alv-velvollisuus osana valtionyksikköä ALVL 6§	Kuten virasto, osa katsottu erillisiksi verovelvoiksi	Erillinen alv-velvollinen	Erillinen alv-velvollinen
Sijoitustoiminnan verotus	- TVL-tulolähde: - kiinteistöistä saatava tulo (puun myyntitulo, vuokratulo) veronalaista alennetulla verokannalla, - yleiseen tarkoitukseen käytettyjen kiinteistöjen tuottama tulo kokonaan verovapaata, - osinkotulot, luovutusvoitot, korkotulo sekä vuokratulo osakehuoneistosta tai muusta irtaimesta omaisuudesta verovapaata - MVL-tulolähde: maataloista ja niihin verrattavista maa-alueista saatava tulo veronalaista - EVL-tulolähde: lähtökohtaisesti veronalaista, alennettu verokanta.	Riippuvainen siitä onko tuloverovelvollinen	Riippuvainen siitä onko tuloverovelvollinen	(ks. yllä varsinaisen toiminnan verokohtelu).

	– Ei kuitenkaan verovelvollinen tulosta, jonka saa pääasiallisesti valtion laitosten tarpeiden tyydyttämiseksi toimivasta liike- tai tuotantolaitoksesta, laiva-, lento- tai autoliikenteestä, rautateistä, kanavista, sata- mista taikka posti-,tele- ja radiolaitoksista.			
KILPAILULLISET KYSYMYKSET				
	Valtion virasto	Valtion talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot	Julkisoikeudelliset laitokset	Säätiöt
kilpailuneutraliteetti	kilpailutilanteessa olevat palvelut tulee hinnoitella liiketaloudellisin periaatteita noudattaen; mahdollisuus kuitenkin myös tiettyyn hintatukeen tai omakustannusperusteiseen hinnoitteluun jos niin maksuperustelain 7 §:n tarkoittamissa erityistilanteissa säädetään	kilpailutilanteessa olevat palvelut tulee hinnoitella liiketaloudellisin periaatteita noudattaen	kilpailulain 4 a luvun rajoitukset	noudatettava kilpailulainsäädäntöä
avoimuus ja läpinäkyvyys	- kustannusvastaavuuslaskelma, ei kirjanpitolain mukaista tuloslaskelmaa ja tasetta - liike- ja ammattisalaisuudet salassa pidettäviä, jos aiheuttaisi vahinkoa tai asettaisi kilpailijat parempaan asemaan	kuten virasto	- kirjanpitolain mukainen tilinpäätös ja tase - organisaatiokohtainen lainsäädäntö ratkaiseva, lähtökohtaisesti ei julkinen - ks. EU-lainsäädäntö	- kirjanpitolain mukainen tilinpäätös ja tase - julkisesta tiedosta erikseen säädetty (tilinpäätöstiedot ym.)
ristisubventio	Toimintaan sovelletaan kilpailulain 4a lukua. Ristisubventiokiello.	kuten virasto	Toimintaan sovelletaan kilpailulain 4a lukua. Ristisubventiokiello.	Toimintaan sovelletaan kilpailulain 4a lukua. Ristisubventiokiello.
hankintalaki	noudatetaan	noudatetaan	noudatetaan, mikäli on hankintayksikkö	noudatetaan, mikäli on hankintayksikkö
Valtion konsernipalvelut	Kaikki käytettävissä ja tietyiltä osin käyttövelvoitteen piirissä. Mikäli kilpailutilanteessa harjoitetun toiminnan hyödykkeiden tuottamisessa hyödynnetään jotain valtion maksuttomia palveluja, tulee niistä periä tältä osin markkinaperusteista tasoa vastaava hinta epäreilun kilpailuedun välttämiseksi.	Pääsääntöisesti kaikki konsernipalvelut käytettävissä.	Laitoksen on pääsääntöisesti itse järjestettävä tai hankittava sellaiset hallinto- ja tukipalvelut, jotka valtionhallinnossa hoidetaan keskitetysti. On syytä tapauskohtaisesti tarkistaa oikeus käyttää valtion konsernipalveluita.	Ei ole käytettävissä.
Muita kilpailutilanteeseen mahdollisesti vaikuttavia seikkoja: taserakenne, apportin arvostamisperiaatteet, hinnoittelussa huomiotavat kust., hinnoittelun perusteena olevat laskennalliset kustannukset, perityn katteen käsittely kirjanpidossa ja käytännössä/voiton tuloutus	ei ole eliminoitu	ei ole eliminoitu	on eliminoitu	on eliminoitu

ORGANISAATION PURKAMINEN				
	Valtion virasto	Valtion talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot	Julkisoikeudelliset laitokset	Säätiöt
asiasta päättää	eduskunta kumoamalla ko. organisaatiota koskevan lain	eduskunta kumoamalla ko. organisaatiota koskevan lain	eduskunta kumoamalla ko. organisaatiota koskevan lain	Selvitystilamenettelyn kautta, hallitus päättää. Jos säätiössä on hallintoneuvosto, asiasta päättää hallintoneuvosto, jollei säännöissä määrätä, että asiasta päättää hallitus. Perustetavan säätiön säännöissä voi määrätä säätiötä perustettaessa säätiön purkamisen edellytyksistä.
omaisuuden käsittely	valtion omaisuutta, siirtyy ohjaavan ministeriön taseeseen	valtion omaisuutta, siirtyy ohjaavan ministeriön taseeseen	valtionavun turvin kertynyt omaisuus palaa valtiolle ellei VN/ao. ministeriö toisin päätä, muun omaisuuden osalta menetellään kuten organisaatiokohtaisessa laissa edellytetään, se siirtyy valtiolle tai organisaatiota lähellä oleviin tarkoituksiin, myös organisaation elinkeinotoiminnan verotus vaikuttaa (ei käytännön ratkaisuja)	Sääntöjen mukaan